

Anexa nr. 2 la ordinul ministrului educației naționale nr. 5003 / 02.12.2014

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

**Programa școlară
pentru disciplina**

**ARTE VIZUALE ȘI ABILITĂȚI PRACTICE
CLASELE a III-a – a IV-a**

București, 2014

Notă de prezentare

Programa școlară pentru disciplina *Arte vizuale și abilități practice* reprezintă o ofertă curriculară pentru clasele a III-a și a IV-a din învățământul primar, înscriindu-se în categoria disciplinelor abordate integrat. Situată la intersecția ariilor curriculare *Arte și Tehnologii*, disciplina este prevăzută în planul-cadru de învățământ cu un buget de timp de 2 ore /săptămână la clasa a III-a și 1 oră /săptămână la clasa a IV-a.

Programa disciplinei *Arte vizuale și abilități practice* este elaborată potrivit unui nou model de proiectare curriculară, centrat pe competențe. Demersul didactic promovat de programă contribuie la conturarea profilului de formare al absolventului de învățământ primar prin utilizarea mijloacelor specifice disciplinei: extinderea posibilităților de comunicare interumană prin imagine, apelul la trăirea artistică, exprimarea liberă și creativă.

Structura programei școlare include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi
- Sugestii metodologice.

Competențele sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în contexte particulare diverse.

Competențele generale vizate la nivelul disciplinei *Arte vizuale și abilități practice* jalonează achizițiile de cunoaștere și de comportament ale elevului pentru întregul ciclu primar.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, reprezintă etape în dobândirea acestora și se formează pe durata unui an școlar. Pentru realizarea competențelor specifice, în programă sunt propuse exemple de activități de învățare care valorifică experiența concretă a elevului, integrând strategii didactice adecvate unor contexte de învățare variate. Exemplele de activități au doar valoare orientativă. Pentru formarea competențelor specifice, profesorul este cel care își alege și proiectează activitățile de învățare în funcție de specificul disciplinei, de particularitățile de vârstă ale elevilor și de interesele fiecărui copil, de mijloacele și de materialele pe care le are la dispoziție. Toate acestea presupun personalizarea demersului didactic, prin implicarea activă și creativă a profesorului.

Conținuturile învățării constituie elemente de bază ale celor două domenii integrate, mijloace informaționale prin care se urmărește realizarea competențelor. Astfel, ele sunt grupate pe următoarele domenii:

- Desen
- Pictură
- Modelaj
- Machete și modele
- Foto

Sugestiile metodologice includ elemente de proiectare a activității didactice, precum și elemente de evaluare continuă. Este necesară o abordare specifică vârstei, bazată în esență pe stimularea învățării prin joc, pe individualizarea învățării, pe dezvoltarea interesului copilului și pe implicarea în activitate.

Disciplina *Arte vizuale și abilități practice* își păstrează caracterul de noutate în raport cu disciplinele studiate până în prezent în învățământul primar, fiind o disciplină integrată. Principalele argumente care au determinat abordarea integrată a artelor vizuale și a abilităților practice în cadrul aceleiași discipline de studiu sunt următoarele:

- La început de secol XXI suntem expuși unei avalanșe de informații și influențe, multe din acestea venind pe cale vizuală. Explorarea de către elevi a acestor aspecte specifice limbajului vizual măresc șansele ca aceștia să facă alegeri pertinente și corecte.

- Punerea în legătură a elevului cu o mai mare varietate de domenii artistice, precum și îmbinarea acestora cu experiența concretă a realizării unor produse, au drept consecință creșterea sensibilității pentru frumos, sporirea îndemnării și încrederii în variate posibilități de exprimare a sinelui, consolidând respectul pentru valori, tradiții și semeni.

Din domeniul artelor vizuale programa vizează expresia artistică prin pictură, desen/grafică, modelaj/sculptură, prin arte decorative textile, monumentale, ceramice, vestimentație sau bijuterii, prin arhitectură și/sau scenografie, prin fotografie și chiar prin artele spectacolului. Realizarea manuală a

unor produse prin combinarea armonioasă de abilități, responsabilitate și inteligență reprezintă componenta abilități practice a programei.

Programa pentru *Arte vizuale și abilități practice* contribuie la educarea elevilor în spiritul competenței cheie *sensibilizare și exprimare culturală*, care este recomandată la nivel european, prin: cultivarea sensibilității elevilor; aprecierea diversității exprimării artistice; recunoașterea rolului factorilor estetici în viața de fiecare zi; dezvoltarea abilităților creative ale elevilor și exersarea acestora în diferite contexte.

Competențe generale

- 1. Explorarea de mesaje exprimate în limbaj vizual într-o diversitate de contexte**
- 2. Realizarea de creații funcționale și/sau estetice folosind materiale și tehnici adecvate**

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Explorarea de mesaje exprimate în limbaj vizual într-o diversitate de contexte

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
<p>1.1. Recunoașterea unor mesaje comunicate prin imagini în contexte familiare</p> <ul style="list-style-type: none"> - participarea la discuții despre comunicarea prin imagine (de exemplu, imaginea ca document; imaginile folosite în scop informațional de-a lungul timpului) - discuții despre patrimoniul local: construcții reprezentative și ambient urban/rural, vestimentație, obiceiuri, colecții, obiecte de patrimoniu etc. - identificarea rolului mesajelor vizuale prin studierea de broșuri, pliante, albume de artă, vizionarea de filme, documentare, clipuri, reclame - formularea de întrebări privind diversitatea mesajelor exprimate prin publicitatea stradală - participarea la discuții despre comunicarea prin imagine în pictură, desen/grafică, modelaj/sculptură, arte decorative textile, monumentale, ceramice, vestimentație sau bijuterii, arhitectură și/sau scenografie, fotografie și prin artele spectacolului legate de mesajul transmis <p>1.2. Diferențierea caracteristicilor expresive ale elementelor de limbaj plastic în compoziții și în mediul înconjurător</p> <ul style="list-style-type: none"> - participarea la exerciții-joc de observare a elementelor de limbaj plastic din natură și din compoziții plastice - participarea la exerciții-joc de observare a culorilor și a griurilor colorate și neutre în spațiul înconjurător și în compoziții plastice - exerciții de identificare a unor elemente de expresie de limbaj plastic în forme plastice plane realizate prin: fuzionare, curgere liberă, stropire forțată, scurgere aderentă, dirijarea jetului de aer, sfoară colorată 	<p>1.1. Exprimarea de opinii proprii referitoare la mesajele comunicate prin limbaj vizual</p> <ul style="list-style-type: none"> - participarea la discuții pe tema comunicării prin limbaj vizual (de exemplu, analiza de portret - subiecte comune - tehnici și mijloace de expresie diferite) - observarea spațiului ambiental urban/ rural pe baza identificării unor similitudini între formele clădirilor și formele geometrice/formele naturale; formularea de răspunsuri la întrebări precum: „Observăm o anumită regulă în desenul fațadelor? Care ar fi aceasta? Cum am putea s-o descriem?” - asumarea de roluri (ghid, arhitect, reporter) în scopul prezentării spațiului ambiental urban sau rural (de exemplu, a istoriei caselor/construcțiilor reprezentative) - vizite, în mediul virtual, la Muzeul de Artă, Muzeul Satului etc. - vizionarea de filme având ca temă ambientul construit <p>1.2. Evidențierea caracteristicilor diferitelor categorii de elemente de limbaj plastic, în compoziții în mediul înconjurător și în imagini</p> <ul style="list-style-type: none"> - participarea la exerciții-joc de observare a diferitelor ipostaze ale punctului și liniei în compoziții plastice și în mediul înconjurător - exerciții-joc de observare a elementelor din natură care pot fi sugerate prin linii: verticale, orizontale, oblice, groase, subțiri, curbe, frânte - participarea la exerciții-joc de explorare a legăturii dintre cuvinte cheie și compoziții plastice, sculpturi, fotografii etc. (subiectul compoziției/lucrării) - identificarea unor elemente decorative în creații populare diverse
<p>1.3. Manifestarea receptivității față de mesajele exprimate prin limbaj vizual</p> <ul style="list-style-type: none"> - analiza liberă și personală a mesajelor transmise prin limbaj vizual (de exemplu, exerciții-joc de stabilire a asemănarilor și deosebiriilor dintre exprimarea în limbaj fotografic și limbajul artelor plastice pe aceeași temă) 	

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
<ul style="list-style-type: none"> - realizarea unei colecții de fotografii cu o temă dată/aleasă - inițierea de proiecte la nivel de clasă pentru realizarea de albume de pictură sau fotografie - audierea de povestiri sau vizionarea de documentare despre artiști români cunoscuți 	

2. Realizarea de creații funcționale și/sau estetice folosind materiale și tehnici adecvate

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
<p>2.1. Utilizarea în contexte variate a materialelor în funcție de proprietăți ale acestora și de tehnici de lucru adecvate</p> <ul style="list-style-type: none"> - selectarea de diverse materiale (culori de apă, tușuri, creioane, pensule, etc.), în vederea utilizării acestora - asocierea tehnicilor adecvate materialelor selectate (tehnici ale culorilor de apă, tehnici mixte, tehnici ale colajului etc.) - realizarea de elemente de limbaj plastic (de exemplu, linii de diferite tipuri cu piatra, creta, creioane moi etc.; linii cu margini clare, accentuate sau slab vizibile etc.) - exerciții de diversificare a ariei de utilizare a elementelor de limbaj plastic în scopul amplificării potențialului lor expresiv: puncte, linii de diferite tipuri realizate cu penițe, pensule, creioane, cărbune de desen, cărbune presat, cretă, pensule, pene etc. pe suprafețe de hârtie, pânză, ceramică etc.; forme obținute prin amprentare, fuzionare, curgere dirijată, stropire, sfoară înmuiată în culoare și alte tehnici specifice culorilor de apă - exerciții de obținere a efectului de transparență sau opacitate prin tehnici ale culorilor de apă (de exemplu, acuarelă, guașe, tempera ș.a.) - realizarea de texturi de suprafață folosind tehnici și materiale diferite <p>2.2. Realizarea de creații funcționale în diverse tehnici pe diferite suporturi (hârtie, confecții textile, ceramică, sticlă etc.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizarea de produse utile și estetice, pentru viața de zi cu zi, pentru decorarea cărora se pot folosi diferite procedee: <ul style="list-style-type: none"> - stropirea cu pensula pe foaia umedă sau uscată, cu stiloul, cu periuța, cu pulverizatorul etc. 	<p>2.1. Valorificarea unor materiale și tehnici adecvate, pentru exprimarea clară a unui mesaj intenționat</p> <ul style="list-style-type: none"> - selectarea intenționată a diverselor materiale (culori de apă, tușuri, creioane, pensule, plastilină etc.), în vederea obținerii unor rezultate anticipate - identificarea rezultatelor posibile ale utilizării diferitelor materiale, prin experiment practic - extinderea ariei de valorificare a tehnicilor specifice în scopul amplificării potențialului lor creativ: colajul din texturi diferite; pictura pe suport ceramic; pictura pe sticlă; pictura pe suport textil, pictura pe lemn etc. - diversificarea, în compoziții bidimensionale, a tehnicilor de lucru pe diferite suprafețe (de exemplu, hârtie, țesături, ceramică etc.) - generarea de forme expresive prin diverse tehnici și cu diferite materiale, în cadrul unor activități individuale și de grup <p>2.2. Realizarea de compoziții la alegere, valorificând potențialul expresiv al limbajului plastic</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizarea compozițională după reguli stabilite inițial, a suprafeței sau a spațiului plastic, cu ajutorul elementelor de limbaj - realizarea de compoziții plastice având ca punct de plecare cuvinte cheie sau expresii literare la alegere

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
<ul style="list-style-type: none"> - tamponarea suprafeței colorate cu o bucată de hârtie mototolită, înmuiată în culoare sau cu o șampilă realizată din fructe, legume, flori etc. - dirijarea culorii cu un jet de aer, prin suflarea liberă sau printr-un tub a unor pete de culoare fluidizată, în diferite sensuri - imprimarea cu ajutorul unor materiale textile îmbibate cu culoare etc. - plierea hârtiei - scurgerea culorii - suprapunerea foliei de plastic - decolorarea cu pic - tehnica Batik (introducerea unei coli îndoite în culoare) - aplicarea culorii cu ajutorul degetelor (dactilopictura) - confecționarea de marionete/ jocuri/ produse care vor fi utilizate apoi la clasă în scop didactic - decorarea/ personalizarea de tricouri și sacoșe confecționate din material textil prin pictare cu pigmenți-coloranți cu termofixare - decorarea/ personalizarea unor seturi cană – farfurie și compoziții pe suport ceramic (plăci de faianță) cu pigmenți-coloranți specifici 	<ul style="list-style-type: none"> - compunerea suprafeței sau spațiului plastic folosind descompunerea și recompunerea unor forme cunoscute - obținerea efectului sugestiv intenționat prin dominantă cromatică (zi însoțită- zi ploioasă) - realizarea de compoziții simple folosind aplicații informatice
<p>2.3. Valorificarea elementelor de limbaj plastic în compoziții tematice</p> <ul style="list-style-type: none"> - explorarea ipostazelor liniei în reprezentări grafice - realizarea de contururi, decupaje, colaje, amprentări, zgârieri etc. - exerciții de schițare, prin linie expresivă, a unor forme ușor de recunoscut - exersarea obținerii expresivității, prin combinarea elementelor de limbaj plastic - colectarea din natură de forme, fragmente sau materiale (pietre, frunze, lemne etc.) cu scopul de a le conferi noi valențe expresive, artistice - explorarea proprietăților expresive ale formelor naturale - realizarea de produse din diferite tipuri de hârtie: carton, hârtie colorată, creponată, ondulată, cerată etc. cu scop decorativ, cu ocazia sărbătorilor, a zilelor de naștere - obținerea expresivității prin tehnici neconvenționale (de exemplu, hârtie mototolită, gumă de șters, cartof etc.) 	<p>2.3. Realizarea de produse unicate, personalizate și utilizabile, în urma desfășurării unor activități dominante manuale, creative și ludice</p> <ul style="list-style-type: none"> - crearea de texturi de suprafață folosind tehnici și materiale diferite - realizarea unor jucării din diferite materiale/ deșeuri (de exemplu, robot, marionete etc.) - exerciții-joc de schițare prin colaj: orașul /satul /strada (de exemplu, observă clădirile, formele și detaliile lor, mărimea semnelor și a reclamelor, posibilitatea de a comunica cu oamenii și ce te atrage la acestea) - realizarea de desene cu aspecte ale mediului văzut din unghiuri diferite (de exemplu, un obiect văzut de sus/ jos, lateral stânga/dreapta, față/ spate) - realizarea de machete (medii de viață, forme de relief, comunitatea locală etc.) - realizarea de scenarii și derularea lor prin schițare sau fotografiere - realizarea unui decor scenografic (machetă) intenționat - realizarea de compoziții simple folosind aplicații informatice - imaginarea și figurarea unui complex, cu o varietate de spații pentru utilizare

Clasa a III-a	Clasa a IV-a
	<p>(de exemplu, un palat dintr-o poveste)</p> <ul style="list-style-type: none"> - imaginarea și figurarea unui spațiu (de exemplu, o scenă de teatru în miniatură etc.) - schițarea și confecționarea unor măști cu teme din poezii, cântece, povestiri, festivaluri - schițarea și confecționarea costumelor pentru scenete și momente artistice
<p>2.4. Modificarea expresiei plastice inițiale prin remodelare</p> <ul style="list-style-type: none"> - explorarea relației dintre modul în care lucrurile se simt și modul în care arată (de exemplu, textura obiectelor naturale și fabricate etc.) - confecționarea unui costum din haine vechi (de exemplu, coaserea unui șiret sau a unei benzi pentru a realiza o mantie) - realizarea de produse (podoabe pom, jucării, obiecte de vestimentație, obiecte de decor etc.) utilizând materiale reciclabile (hârtie, plastic, fire, doze de aluminiu etc.) - folosirea aparatului de tocat hârtia pentru a obține fâșii de hârtie ce pot fi rulate și transformate în podoabe sau obiecte de decor - schimbarea funcției unui articol de vestimentație prin intervenții tehnice variate - explorarea în contexte diverse a materialelor reciclabile ca resursă nepuizabilă de creativitate, expresivitate și manualitate - utilizarea tehnicilor tradiționale și moderne de reciclare a materialelor 	<p>2.4. Remodelarea spațiilor și formelor printr-un demers plastic intenționat și prin tehnici variate</p> <ul style="list-style-type: none"> - jocuri de culoare pe bază de camuflaj (de exemplu, transformarea/adaptarea unor costume care vor fi folosite la jocurile de mișcare ce necesită camuflaj etc.) - decorarea unor materiale cu cusături și alte adaosuri (mărgele, paiete etc.) - realizarea de expoziții tematice pe baza tehnicilor: Quilling, Origami, Kirigami, Tangram, împletituri din fire/ pănuși de porumb, obiecte modelate în lut sau pastă de modelaj, tricouri și sacoșe decorate/personalizate, seturi cană – farfurie decorate/ pictate, cadrane de ceas personalizate etc. - stabilirea, în echipă, a etapelor de lucru pentru realizarea unui produs finit - confecționarea de bijuterii realizate manual folosind materiale accesibile
<p>2.5. Participarea la activități integrate adaptate nivelului de vârstă, în care se asociază elemente de exprimare vizuală, muzicală, verbală, kinestezică</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizarea de compoziții plastice, obiecte și machete după diferite sugestii tematice, povești, poezii, cântece, muzică, teatru - imaginarea și schițarea unui complex, cu o varietate de spații pentru utilizare (de exemplu, „casa pe care mi-aș dori-o”) - fotografierea unor aspecte/ momente din cadrul evenimentelor desfășurate și realizarea unor albume, expoziții foto - schițarea și crearea de decoruri pentru serbări școlare, evenimente tematice 	

Conținuturi

Domenii	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Desen	<p>Tehnici de lucru: trasare, hașurare</p> <p>Elemente de limbaj plastic: punctul, linia, forma</p>	<p>Tehnici de lucru: trasare, hașurare</p> <p>Elemente de limbaj plastic: punctul, linia, valoarea, forma</p>
Pictură	<p>Tehnici de lucru: - tehnici specifice de aplicare a culorilor (efectul de transparență/ opacitate) - amestecuri cromatice și acromatice - obținere de forme spontane/ dirijate prin: fuzionare, curgere liberă, stropire forțată, scurgere aderentă, dirijarea jetului de aer, sfoară colorată, monotipie</p> <p>Elemente de limbaj plastic: linia, punctul, culoarea (culori primare, culori binare, culori reci, culori calde, nuanțe și tonuri), forma</p>	<p>Tehnici de lucru: - tehnici mixte (de exemplu, creioane colorate-acuarele) - pictura pe suport textil cu coloranți cu termofixare</p> <p>Elemente de limbaj plastic: linia, punctul, culoarea (culori primare, culori binare, culori reci, culori calde, nuanțe și tonuri), forma</p>
Modelaj	<p>Tehnici de lucru: modelare liberă, presare</p> <p>Elemente de limbaj plastic: volum, plan, linie</p>	<p>Tehnici de lucru: modelare liberă</p> <p>Elemente de limbaj plastic: forma</p>
Machete și modele	<p>Tehnici de lucru: - cu hârtie: Origami, Tangram, Quilling, colaj - cu materiale textile: împletire, tăiere, croire, coasere, lipire etc.</p> <p>Elemente de limbaj plastic: forme plane și spațiale, texturi</p>	<p>Tehnici de lucru: îndoirea, împletirea, Kirigami,</p> <p>Elemente de limbaj plastic: forma, linia (ca intersecție de planuri) nuanțe și tonuri, texturi</p>
Foto	<p>Elemente de limbaj: forma, lumina și culoarea</p>	<p>Fotografia ca limbaj</p>

Sugestii metodologice

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta cadrul didactic în aplicarea programei școlare pentru proiectarea și derularea la clasă a activităților de predare-învățare-evaluare, în concordanță cu specificul disciplinei *Arte vizuale și abilități practice*.

Cadrul didactic va urmări sistematic realizarea de conexiuni între toate disciplinele prevăzute în schema orară a clasei respective, creând contexte semnificative de învățare pentru viața reală. Astfel, disciplina *Arte vizuale și abilități practice* poate sprijini dezvoltarea motricității, prin exercițiile de trasare, modelare, prin coordonarea mână-ochi sau prin utilizarea instrumentelor de lucru specifice. Studiul susține achizițiile dobândite de elevi prin intermediul altor discipline de învățământ, de exemplu, la *Matematică*, prin abilitatea de sesizare a formelor și a volumului diverselor obiecte. Activitățile de învățare propuse îi implică activ pe elevi și contribuie la cultivarea simțului estetic, la dezvoltarea abilităților lor creative.

Strategii didactice

Programa permite o abordare didactică flexibilă, adaptată la particularitățile de vârstă și individuale ale copiilor, din perspectiva opțiunilor metodologice ale fiecărui profesor. În abordarea integrată a acestei discipline, se recomandă utilizarea unor strategii didactice prin care se încurajează inițiativa și libertatea de exprimare prin limbaj vizual. La această vârstă este foarte important accentul pus pe elementul ludic, prin care se cultivă spontaneitatea constructivă și creatoare a copiilor.

Abordarea integrată permite cadrului didactic să propună teme și subiecte dorite de elevi la această vârstă, organizând cunoașterea ca un tot unitar, încheșat. Se recomandă realizarea de secvențe didactice în care elevii își pot manifesta libertatea de alegere atât în ceea ce privește tehnicile, cât și în ceea ce privește subiectele realizate. Noutatea tehnicilor, însă, obligă la o mai mare atenție acordată calității materialelor și la verificarea datelor înscrise de producător în privința respectării standardelor europene de siguranță a sănătății elevilor.

Pentru o mai bună organizare și realizare a orelor de *Arte vizuale și abilități practice*, sunt selectate și prezentate în tabelul de mai jos materiale și instrumente necesare desfășurării activității.

Domeniu	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Desen	hârtie de grosimi și texturi diferite, creioane, creioane colorate, creioane cerate, pixuri cu gel, peniță, radieră	hârtie de grosimi și texturi diferite, creioane, creioane colorate, creioane cerate, pixuri cu gel, peniță, radieră (opțional: PC, tabletă)
Pictură	acuarele, creioane cu tuș, guașe, tempera, pigmenți-coloranți cu termofixare pentru ceramică și pigmenți-coloranți cu termofixare pentru material textil hârtie albă/colorată, de diferite texturi, pânză, sticlă, ceramică, pensulă, creioane colorate, burete	acuarele, guașe, tempera, pigmenți-coloranți cu termofixare pentru ceramică și sticlă și pigmenți-coloranți cu termofixare pentru material textil hârtie albă/colorată, de diferite texturi, pânză, sticlă, ceramică, pensulă, creioane colorate, burete
Modelaj	lut, cocă, plastilină	lut, plastilină /pastă de modelaj
Machete și modele	foarfece, cutter, adezivi, bandă adezivă, ață, mărgelile, carton și hârtie de diferite greutăți, texturi și culori, diverse obiecte confecționate sau forme din natură	foarfece, cutter, adezivi, bandă adezivă, ață, mărgelile, carton și hârtie de diferite greutăți, texturi și culori, diverse obiecte confecționate sau forme din natură
Foto	fotografii	fotografii

În tabelul de mai jos sunt incluse sugestii de creații sau produse ale activității elevilor, exemple ce vin în sprijinul cadrului didactic, care pot fi realizate în procesul didactic.

Domenii	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
Desen	desen liber, schițe de obiecte unicat (podoabe, decorațiuni)	desen liber, desene pentru diferite obiecte create/ costumații
Pictură	compoziții plastice, pictură pe material textil/ ceramică	compoziții plastice, pictură pe sticlă/ ceramică
Modelaj	obiecte decorative, figurine	obiecte decorative, figurine, machete

Machete și modele	obiecte decorative, bijuterii, jucării, figurine	obiecte decorative, bijuterii, jucării, figurine, machete
Foto	colecții de fotografii	colecții de fotografii

În funcție de tema studiată sau de perioada din an, se pot organiza activități extracurriculare care susțin demersul didactic realizat în clasă:

- întâlniri cu oameni de cultură, cu artiști populari etc.;
- vizită la Muzeul Satului pentru participarea la ateliere de țesut, olărit, sculptură în lemn și piatră;
- vizită la muzee de artă sau la diferite expoziții de artă;
- participarea la evenimente cultural-artistice sau la diferite festivaluri;
- organizarea unei expoziții/ a unui târg cu vânzare cu produsele confecționate de elevi, în scopul valorificării produselor realizate și/ sau al exersării abilităților antreprenoriale;
- organizarea unei tombole cu produsele realizate de elevi;
- participarea la ateliere creative pe diferite teme (de exemplu, confecționare de marionete, construirea de căsuțe din lemn pentru animale, realizarea de broderii pe diferite materiale, bricolaj).

Evaluarea reprezintă o componentă intrinsecă a predării și învățării. Se recomandă cu prioritate abordarea modernă a evaluării ca activitate de învățare. În acest context, sunt adecvate metode precum: observarea sistematică a comportamentului elevilor, urmărind progresul personal, autoevaluarea, realizarea unor proiecte care să valorifice achizițiile copiilor și să stimuleze în același timp dezvoltarea de valori și atitudini, în contexte firești, sincretice, adaptate vârstei, construirea de portofolii. Procesul de evaluare va pune accent pe recunoașterea experiențelor de învățare și a competențelor achiziționate de către copii în contexte nonformale sau informale. Evoluția copilului va fi înregistrată, comunicată și discutată cu părinții. În întreaga activitate de învățare și evaluare va fi urmărit, încurajat și valorizat progresul fiecărui copil.

Grupul de lucru

Adrian Brăescu	Ministerul Educației Naționale
Ioana Constantin	Institutul de Științe ale Educației, Școala Pro Ingenio, Bragadiru, Ilfov
Gheorghita Dorobanțu	Institutul de Științe ale Educației, Grădinița cu program normal Potlogi, Dâmbovița
Nicoleta Stănică	Institutul de Științe ale Educației, Școala Gimnazială <i>Prof. Ion Vișoiu</i> , Chitila, Ilfov
Daniela Stoicescu	Școala Privată Aletheea, București
Barbu Ionuț	Liceul de Arte plastice <i>Nicolae Tonitza</i>